

Sygn. akt XXV C 248/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - SSO Hanna Jaworska

Protokolant Karolina Kulkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2015 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy

z powództwa M. J.

przeciwko Skarbowi Państwa- Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie

o zapłatę kwoty 146 242zł

orzeka:

- 1) zasądza od Skarbu Państwa- Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz M. J. kwotę kwotę 128 996,35zł (sto dwadzieścia osiem tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt sześć złotych 35/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2015r do dnia zapłaty;
- 2) dalej idące powództwo oddala;
- 3) zasądza od Skarbu Państwa- Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz M. J. kwotę 10 067zł (dziesięć tysięcy sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów sądowych od powództwa uwzględnionego).

Sygn. akt XXV C 248/15

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym w postępowaniu upominawczym przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie M. J. dochodził zapłaty na jego rzecz kwoty 146 241,35zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa (29 grudnia 2014r) do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w wysokości 36127zł.

W uzasadnieniu wskazał na art. 417² par 2 k.c. jako podstawę prawną powództwa. Żądanie swoje powód wywodził z faktu stwierdzenia przez Sąd Najwyższy za nieważne dwóch orzeczeń Sądu Okręgowego w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy: z dnia 18 czerwca 2010r w sprawie XXII Ga 113/10 i z dnia 19 lutego 2009r w sprawie XXIII Ga 45/09. W związku z wydaniem tych orzeczeń powód poniósł szkodę w wysokości dochodzonej pozwem. Na kwotę tę składać się miały następujące pozycje: 1) 63 884,84zł kwota dochodzona pozwem w sprawie XXIII Ga 113/10, 2) kwota 3 617zł poniesionych przez niego kosztów zastępstwa prawnego za I instancję, 3) kwota 4 955zł kosztów zastępstwa prawnego za II instancję (łącznie trzy pozycje 72 456,84zł), 4) kwota 65 111,51zł kwota dochodzona pozwem w sprawie XXIII

Ga 45/09, 5) kwota 3 617zł poniesionych przez niego kosztów zastępstwa prawnego za I instancję, 6) kwota 5 056zł kosztów zastępstwa prawnego za II instancję(łącznie trzy pozycje 73 784,51zł).

Nakazem zapłaty z dnia 14 stycznia 2015r Sąd Okręgowy w Warszawie nakazał Skarbowi Państwa zapłacenie powodowi całej kwoty dochodzonej pozwem zgodnie z żądaniem. Zobowiązał również Skarb Państwa do zapłaty na rzecz powoda kosztów procesu(k 44).

W określonym terminie Skarb Państwa. W imieniu którego działała Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa złożył sprzeciw. W którym żądał oddalenia w całości żądania i zasądzenia kosztów procesu na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu pozwany nie kwestionując co do zasady jak i co do wysokości żądania oraz nie kwestionując faktu stwierdzenia przez Sąd Najwyższy nieważności dwóch orzeczeń Sądu Okręgowego XXIII Wydział Gospodarczy w sprawach przywoływanych przez powoda podnosił, że powód nie wykazał przesłanek skutkujących odpowiedzialność Skarbu Państwa z art. 417¹ par. 1 k.c. Wskazywał, że pomiędzy zdarzeniem a szkodą winien wystąpić w myśl reguł z art. 361 par 1 k.c. normalny związek przyczynowo skutkowy. Nie każde bowiem naruszenie prawa stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, ale tylko takie, które bezpośrednio skutkuje powstaniem szkody. Takiej szkody nie mogą zdaniem pozwanego stanowić koszty procesu. Powód zdaniem pozwanego nie wykazał nawet faktu ich poniesienia. Pozwany zarzucał nadto, że z dołączonych do pozwu dokumentów nie wynika, od jakiej kwoty powód dochodził przed sądem gospodarczym w sprawach XXIII Ga 113/10 i XXIII Ga 45/09 odsetek za nieterminowe zapłaty należności , co powoduje, że nie można się zgodzić z twierdzeniem wnoszącego, że gdyby nie wydanie niezgodnych z prawem orzeczeń powód uzyskałby kwoty dochodzone niniejszym pozwem kwoty. W dalszej części pozwany dodawał, że powód nie wykazał, że gdyby uzyskał wyroki zasądzające na jego rzecz kwoty dochodzone w sprawach XXIII Ga 113/10 i XXIII Ga 45/09, to miałyby szanse za zaspokojenie się u dłużnika w spółce (...) S.A.

Niezależnie od wszystkich zarzutów pozwany podnosił zarzut przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody. Art. 442¹ par. 1 k.c. przewiduje bowiem 3 lata na dochodzenie roszczeń z tego tytułu. Bieg przedawnienia rozpoczyna się z dniem powzięcia wiadomości o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. W ocenie pozwanego momentem dowiedzenia się o szkodzie było wydanie przez Sąd Okręgowy Wydział Gospodarczy dwóch orzeczeń: 18 czerwca 2010r i 19 lutego 2009r. W tych datach zdaniem pozwanego powód miał już świadomość zarówno o szkodzie ja i osobie zobowiązanej do jej naprawienia.

Kwestionując samą zasadność roszczenia pozwany podnosił również rozpoczęcie biegu odsetek. Stał na stanowisku, że ewentualne odsetki od roszczenia bezterminowego(a takim jest niniejsze roszczenie) winny być zasądzone od dnia wydania wyroku, a nie od wniesienia pozwu(k 47-52).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzący działalność gospodarczą w branży rolnej(dostarczanie warzyw) współpracował handlowo ze spółką akcyjną (...) dostarczając tej spółce susz warzywny. Wobec nieterminowego regulowania zapłaty za dostarczany towar, w dniu 10 września 2008r powód wniósł o zasądzenie od (...) S.A. kwoty 63 884,84zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. Podstawą dochodzonego powództwa były skapitalizowane odsetki za nieterminowe wpłaty. Sprawa zawisła za sygn. akt XV GC 955/09. Sąd Rejonowy dla (...) w W. w całości uwzględnił powództwo. Wobec wniesionej przez (...) s.a. apelacji Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 18 czerwca 2010r w sprawie XXIII Ga 113/10 zmienił zaskarżony wyrok i w całości oddalił powództwo, uznając, że roszczenia powoda o odsetki uległy przedawnieniu(orzeczenia Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego k 101).

W/w orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie zostało w związku ze skargą powoda wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2013r w sprawie sygn. akt I CNP 35/12 uznane za niezgodne z prawem (wyrok Sądu Najwyższego k 101).

Kolejną sprawę również o zapłatę z tytułu nieterminowych płatności za dostawy powód wniósł w dniu 21 maja 2008r. Tym razem żądała kwoty 65 111,51zł również wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia

zapłaty i kosztami procesu. Sprawa zawisła za sygn. akt IX GC 1371/08 Sąd Rejonowy dla (...) w W. w całości uwzględnił powództwo. Wobec wniesionej przez (...) s.a. apelacji Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 18 czerwca 2010r w sprawie XXIII Ga 45/09 zmienił zaskarżony wyrok i w całości oddalił powództwo, uznając, że roszczenia powoda o odsetki uległy przedawnieniu(k 102 – orzeczenia Sądu Rejonowego, Sądu Okręgowego).

W/w orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie zostało w związku ze skargą powoda wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2012r w sprawie sygn. akt I CNP 22/11 uznane za niezgodne z prawem (wyrok Sądu Najwyższego k 202).

Aktualnie powód nie prowadzi już działalności na własny rachunek, chociaż ta sama działalność jest w dalszym ciągu prowadzona już jako spółka akcyjna komandytowa p/n (...) z siedzibą w D.. Wspólnikami tej spółki są: powód, jego brat i matka. Pozwem z dnia 29 grudnia 2014 powód dochodzi roszczeń o odszkodowanie w związku z wyrokami Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2012r i z dnia 10 maja 2013r.

Na podstawie tak usiłonego stanu faktycznego Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 417¹. § 2. k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem.

Oznacza to, że przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa są: 1) wydanie prawomocnego orzeczenia, które zostało uznane we właściwym postępowaniu za niezgodne z prawem, 2) wystąpienie szkody, 3) istnienie związku przyczynowo skutkowego pomiędzy wydaniem orzeczenia, które zostało uznane za niezgodne z prawem a szkodą, jej rozmiarem i wysokością(patrz również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2015 r. w sprawie sygn. akt V CSK 161/14).

W ocenie Sądu orzekającego w sprawie niniejszej roszczenie powoda co do zasady zasługiwało na uwzględnienie, chociaż nie w pełnej wysokości.

W pierwszej kolejności jednak należało rozpoznać najdalej idący zarzut pozwanego, t.j. zarzut zgłoszony w sprzeciwie przedawnienia roszczeń powoda oraz zarzut zgłoszony na rozprawie w dniu 10 lipca 2015r braku legitymacji czynnej powoda do dochodzenia roszczeń.

W ocenie Sądu nie doszło do przedawnienia roszczeń powoda.

Przewidziany przez ustawodawcę art. 442¹ par 1 k.c. przewiduje trzyletni termin przedawnienia i przewiduje, że bieg terminu przedawnienia ma swój początek w momencie dowiedzenia się o szkodzie i osobie zobowiązanej do naprawienia. Taka konstrukcja przepisu w ocenie Sądu nakazuje przyjęcie, że bieg terminu rozpoczyna się w momencie zaistnienia dwóch elementów: wiedzy o szkodzie i wiedzy o osobie odpowiedzialnej. W sytuacji, kiedy momenty te są oddalone w czasie, rozpoczęcie biegu przedawnienia zachodzi w momencie dowiedzenia się o osobie odpowiedzialnej za zaistnienie szkody. Dochodzenie roszczenia z art. 417¹. § 2. k.c. determinowane jest bowiem uzyskaniem prejudykatu w zakresie stwierdzenia niezgodności z prawem orzeczenia. W innym przypadku dochodzący narażony byłby na zarzut przedwczesności żądania.

W ocenie Sądu orzekającego w sprawie niniejszej szkoda po stronie powoda wystąpiła w momencie wydania przez Sądy Odwoławcze wyroków, w których powództwa zostały oddalone. Gdyby bowiem wydanymi wyrokami nie została wyrządzona szkoda, powodowi nie przysługiwałaby skarga o stwierdzenie nieważności. W Postanowieniu z dnia 21 lutego 2013r w sprawie sygn. akt III CNP 2/13 Sąd Najwyższy wypowiedział się, że należące do wymagań konstrukcyjnych skargi uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy pozostaje w związku z tym, że skarga nie przysługuje, jeżeli nie wystąpiła szkoda. Chodzi tu o szkodę, która już wystąpiła a nie o szkodę, która ma wystąpić w przyszłości, hipotetyczną. Składając w skardze oświadczenie o wystąpieniu szkody, skarżący winien wykazać rodzaj i rozmiar szkody, czas jej powstania oraz związek

przyczynowy między wystąpieniem szkody, czas jej powstania oraz związek przyczynowy pomiędzy wystąpieniem szkody a wydaniem orzeczenia. Brak wykazania powyższych przesłanek skutkuje odrzuceniem skargi bez wzywania do uzupełnienia braków.

Szkoda, jakiej doznał powód poprzez wydanie dwóch wyroków polegała na tym, że powód nie miał możliwości wyegzekwowania od odbiorcy odsetek za zwłokę w regulowaniu mu należności. Gdyby sądy nie przyjęły zarzutów przedawnienia roszczeń o odsetki, powód po otrzymaniu tytułu wykonawczego miałby możliwość żądania zapłaty w drodze dobrowolnego dokonania zapłaty lub w trybie egzekucji komorniczej.

Powód dowiedział się o osobie (podmiocie) zobowiązanym do naprawienia szkody w momencie wydania wyroków przez Sąd Najwyższy: w dniu 13 stycznia 2012r i w dniu 10 maja 2013r (trzyletnie terminy upływały: 13 stycznia 2015r i 10 maja 2016r). Dopiero wówczas powód formalnie potwierdził się w swoim przekonaniu, że oddalenie powództwa w każdym przypadku było niezgodne z prawem. Dopiero wówczas dowiedział się, że podmiotem wyrządzającym mu szkodę jest Skarb Państwa. Wniesione zatem powództwo w dniu 29 grudnia 2014r jest powództwem wniesionym przed upływem okresu przedawnienia (patrz podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 9 października 2014 r. w sprawie sygn. akt I CSK 606/13 -Zobowiązanie do naprawienia szkody na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. powstaje z chwilą uzyskania przez decyzję niezgodną z prawem przymiotu ostateczności).

Niezasadny okazał się również zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda. Szkoda powstała w momencie prowadzenia działalności prowadzonej przez powoda, a pozwany nie udowodnił w niniejszym postępowaniu, że uprawnienia do dochodzenia odszkodowania przeszły na spółkę akcyjną p/n Zakład (...) w D..

Powództwo jest również zasadne merytorycznie, chociaż nie w pełnej wysokości.

W ocenie Sądu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym powód zdołał wykazać, że w związku z wydanymi przez Sąd Okręgowy orzeczeniami poniósł szkodę, która pozostawała w normalnym związku przyczynowo skutkowym z wydanymi orzeczeniami. W innym wypadku skargi wnoszącego byłyby odrzucone. W postępowaniu w sprawie niniejszej nie istnieje już możliwość ponownego badania zaistnienia przesłanek do stwierdzenia niezgodności z prawem wydanych orzeczeń, a właśnie do tego sprowadzałoby się badanie, czy powód poniósł szkodę i czy szkoda ta pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo skutkowym z wydanymi orzeczeniami.

W żadnym ze skarżonych wyroków sądu okręgowego nie stawiany jest zarzut nieprawidłowego skapitalizowania dochodzonych odsetek. Sam pozwany zresztą tej wysokości nie kwestionował. Podnoszony był jedynie zarzut przedawnienia. Skoro się okazało, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia w obu przypadkach było sprzeczne z prawem, to należy przyjąć w ślad za powodem, że poniósł on szkodę nie uzyskując korzystnych dla siebie orzeczeń, które mógłby wyegzekwować.

Pozwany podnosił, że powód nie wykazał szkody, ponieważ nie wykazał, że spółka (...) s. a., była wówczas dłużnikiem wypłacalnym.

Zarzut ten nie mógł znaleźć aprobaty sądu orzekającego. Ciężar dowodu w tym wypadku zgodnie z treścią art.6 k.c. w zw. z art. 232 kpc spoczywał na podnoszącym zarzut czyli pozwanym, który nie przedstawił żadnego dowodu w tej materii. Z faktu, że dany dłużnik nie spełnia swojego zobowiązania wcale nie sposób wnioskować, że nie posiada on środków na spłatę zobowiązań, bądź, że egzekucja komornicza nie doprowadziłaby do zaspokojenia wierzyciela.

Rozstrzygając w sprawie niniejszej sąd posiłkował się również stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie zajęтым w sprawie I ACa 660/14 do orzeczenia z dnia 29 lipca 2014r. W sprawie tej Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, że warunkiem dochodzenia odszkodowania w oparciu o przepis art. 424^{1b} kpc w zw. z art. 417¹ par. 2 zd. trzecie k.c. jest, ażeby powód skorzystał, w ramach postępowania, w którym orzeczenie będące źródłem uszczerbku zapadło ze środków prawnych zmierzających do wyeliminowania ocenianego przezeń jako niezgodnego z prawem rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny podawała dalej, że pojęcie środka prawnego obejmuje swoim zakresem nie tylko środki odwoławcze, ale także inne środki zaskarżenia przewidziane przez ustawę i dostępne dla strony, mogące doprowadzić do takiego

skutku. Wyroki sądu okręgowego nie dawały powodowi złożenia skarg kasacyjnych. Powód zatem nie miał innych możliwości wykazywania swoich racji, z tym, że stwierdzenie niezgodności z prawem skarżonych wyroków nie stwarza dla wnoszącego uzyskania tytułów wykonawczych, a bez nich nie istnieje możliwość egzekwowania słusznego roszczenia.

Reasumując, powód wykazał przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Powództwo jednak zasługiwało na uwzględnienie tylko w części, to jest w zakresie roszczenia o zapłatę kwot: 63 884,84zł i 65 111,51zł(łącznie kwoty 128 996,35zł). Liczne orzecznictwo w zakresie ustalania wysokości szkody poniesionej na skutek wydania niezgodnego z prawem orzeczenia przewiduje, że koszty postępowania sądowego zakończonego niezgodnym z prawem orzeczeniem nie mogą być zaliczone do odszkodowania, jakiego strona pokrzywdzona może dochodzić od Skarbu Państwa(patrz Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2007r w sprawie sygn. akt III CZP 30/07, teza 3 Postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013r w sprawie sygn. akt III CNP2/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie sygn. akt V CSK 453/14).

Odsetki od kwoty dochodzonej pozwem należą się powodowi zgodnie z regułami wynikającymi z art. 455 k.c. od dnia 4 lutego 2015r.

Zgodnie z tym przepisem dłużnik ma spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go do wykonania. Zgodzić się należy z pozwanym, że termin niezwłocznie oznacza termin realny i nie może być utożsamiany z terminem natychmiast. Niezwłocznie oznacza konieczność respektowania czasu niezbędnego do zabezpieczenia prawidłowego wykonania zobowiązania, przy uwzględnieniu rodzaju i rozmiaru świadczenia.

Powód nie przedstawił żadnego dowodu na okoliczność przedsądowego wezwania do zapłaty. Pozew wniesiony w sprawie niniejszej był pierwszym pismem wzywającym do zapłaty. Pozwany pokwitował odbiór nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu w dniu 20 stycznia 2015r(k 56). W dniu 3 lutego 2015r został nadany sprzeciw od wydanego nakazu, w którym pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości. Oznacza to, że najpóźniej na tę datę pozwany posiadał wystarczające rozeznanie w zakresie zasadności żądania i najpóźniej w tym momencie winien to żądanie spełnić. Nie spełniając żądania od następnego dnia od złożenia sprzeciwu (4 lutego 2015r) pozostaje w zwłoce i winien zapłacić ustawowe odsetki za tę zwłokę oraz koszty sprawy niniejszej w kwocie: 6450zł jako zwrot opłaty sądowej od powództwa uwzględnionego i kwotę 3617zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego wraz z opłatą od pełnomocnictwa.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak na wstępie.